

Annelerin 0-1 Yaş Arası Bebeklerinde Emzik Kullanma Durumları

Esmâ Sülü Uğurlu¹, Melis Merve Çakal², Abdullah Avşar³

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir,
Türkiye
²Acıbadem Kozyatağı Hastanesi,
İstanbul, Türkiye
³Haydarpaşa Numune Hastanesi,
İstanbul, Türkiye

Esmâ Sülü Uğurlu, Yrd. Doç. Dr.
Melis Merve Çakal, Hemş.
Abdullah Avşar, Hemş.

İletişim:

Yrd. Doç. Dr. Esmâ Sülü Uğurlu
Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk
Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim
Dalı, İzmir,
Tel: +90 232 388 11 03
E-Posta: esmasulu@gmail.com

Gönderilme Tarihi : 26 Nisan 2016
Revizyon Tarihi : 14 Haziran 2016
Kabul Tarihi : 17 Haziran 2016

ÖZET

Amaç: Bu araştırma annelerin 0-1 yaş arası bebeklerinde emzik kullanma durumlarının ve nedenlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırma evrenini; İzmir ilinin bir ilçesinde bulunan 1,2,3,4,5,6 ve 7 no'lu Aile Sağlığı Merkezi(ASM)'lere kayıtlı toplam 0-1 yaş arası bebeği olan 1132 anne oluşturmuştur. Örneklemini ise 'Evrendeki Birey Sayısı Bilinen Örneklem Seçim Yöntemi' kullanılarak toplam 288 anne oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen toplam 31 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; SPSS 16.0 paket programı kullanılmış sayı, yüzde, ki-kare testleri yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan annelerin %49.0 bebeğinde emzik kullandığını, annelerin %27.8'i bebeğinin uykuya dalması, %33.3'ü bebeği ağladığı zaman susması için emzik kullandığını, %66.7'si emzik kullanımını zararlı bulduğunu, %51.8'i diş gelişimi için zararlı bulduğunu belirtmiştir. Bebeğine emzik vermeyen annelerin %32.3'ü sağlık açısından zararlı olduğu için emzik kullanmadıklarını belirtmiştir.

Sonuç: Araştırmada annelerin bebeklerinde yüksek oranlarda emzik kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür. Sağlık kuruluşlarında anne ve anne adaylarına emzik kullanımının zararları konusunda bilgilendirme yapılması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Bebek, emzik, anne, emzik kullanma

THE CONDITIONS OF USE PACIFIER IN 0-1 YEARS BABIES OF MOTHERS

ABSTRACT

Objectives: This study aims to determine the causes and conditions effecting mothers' decisions for using pacifiers with 0-1 year old babies.

Materials and Methods: The research content was formed by totally 1132 mothers have babies in 0-1 aged which were recorded in 1,2,3,4,5,6,7 numbered Family Health Centers in district in İzmir. The sampling was formed by 288 mothers using "Number of individuals in the universe known Sampling Method". A questionnaire form which involves 32 questions developed by the researchers was used gathering the datas. On evaluating the datas, SPSS 16.0 packet programme was used and number,percentage and ki-kare tests were applied.

Results: It was also determined that 49.0% of the mothers in the study used pacifiers in baby, 27.8% of mothers were using pacifier for falling a sleep in baby, 33.3% of them were using pacifier for silence when babies were crying, 66.7% of them were found that pacifier use of harmful, 51.8% of them were stated that harmful to tooth development in babies. 32.3% of mothers who weren't used pacifiers to babies explained that they weren't used pacifier in babies because it could be harmful for his health.

Conclusion: It was found that mothers' who has been observed for preferred to use pacifier in their babies on a great rates. It was recommended that mothers and pregnant woman were informed about the harms of pacifier use in Health facilities.

Key words: Baby, pacifier, mother, pacifier use

8. Ege Pediatri ve 4. Ege Pediatri Hemşireliği Kongresinde Poster Bildirisi olarak sunulmuştur. 10-13 Haziran 2014, İzmir.

Giriş

0-1 yaş dönemi çocuk sağlığında büyüme ve gelişme açısından önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu dönemde bebeklerin bakım gereksinimlerinin karşılanması, sağlığının korunması ve sürdürülmesi, yeterli ve dengeli beslenmesi önemlidir. Emzik kullanımı toplumumuzda derin kültürel temelleri olan çok yaygın bir uygulamadır. Oysaki 0-1 yaş arası bebeklerde emzik kullanılmasının bebeklerin sağlığı açısından önemli riskleri vardır. Emzik kullanma; bebekte oral motor disfonksiyona, bebeğin anne memesini reddetmesine ve yeterli anne sütü alamamasına sebep olabilir (1,2). Anne sütünü yeterli miktarda alamayan bebekler anne sütünün bağırsak mukozasını koruyucu etkisinden mahrum kalabilir (3). Aynı zamanda, bebeğin normal yapması gereken emme hareketlerini yapamamasına ve alt çenenin, fonksiyon yetersizliğine bağlı geride kalmasına, uzun süre kullanılması ise ağız yapısı bozukluğuna ve dişlerin erken çürümesine neden olabilir. Emziğin uygun koşullarda dezenfekte edilememesi bebeğin diyare olmasına sebep olabilir (4,5).

Ünsal (1) ve ark.'nın yaptıkları çalışmada annelerin bebeklerinde emzik kullanma oranı %63 olarak bulunmuş, emzik veya biberon alan bebeklerin ilk altı ay sadece anne sütü alma oranlarının belirgin olarak düşük olduğu saptanmıştır. Howard (6) ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da emzik ve biberon kullanımının anne sütü alımını olumsuz etkilediği vurgulanmıştır. Şahin'in (2) yaptığı çalışmada ise emzik kullanımının bebeğin emme gücünü zayıflatarak, süt üretiminde azalmaya neden olduğu, böylece bebeğin anne sütünden erken kesilmesine yol açtığı belirtilmiştir. Tunçel (7) ve arkadaşlarının araştırmasında bebeklerin %31,3'üne emzik, %42,9'una biberon verildiği; emzik ve biberon kullanmayan grupların daha uzun süre emzirildiği saptanmıştır. Sonuç olarak çalışmalar emzik kullanımının bebek sağlığı açısından sakıncalı olduğunu gösterse de toplumumuzda emzik kullanımı yaygın olarak devam etmektedir.

Bu çalışma İzmir ilinin bir ilçesinde annelerin 0-1 yaş arası bebeklerinde emzik kullanma durumlarının ve nedenlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem

Araştırmanın tipi, yapıldığı yer ve zaman

Tanımlayıcı tipte olan çalışma, İzmir ilinin bir ilçesinde, 7 farklı Aile Sağlığı Merkezinde (ASM), Ocak-Mayıs 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini ilçede bulunan 1 nolu ASM, 2 nolu ASM, 3 nolu ASM, 4 nolu ASM, 5 nolu ASM, 6 nolu ASM ve 7 nolu ASM'lere kayıtlı, 0-1 yaş arası bebeği bulunan

toplam 1132 anne oluşturmuştur. Araştırmada "Evrendeki Birey Sayısı Bilinen Örneklem Seçim Yöntemi" kullanılarak örneklem seçim yöntemi yapılmış, 0-1 yaş arası bebeği olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 288 anne araştırmanın örnekleme alınmıştır.

Veri toplama araçları

Veriler araştırmacılar tarafından literatür bilgisi doğrultusunda hazırlanan soru formu ile toplanmıştır (1,2,5,6,7). Soru formunda, ailelerin sosyodemografik özellikleri, annelerin emzik kullanma durumları ve nedenlerini içeren toplam 31 soruya yer verilmiştir.

Verilerin toplanması

Veriler Ocak - Mayıs 2014 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmada veriler, 7 farklı ASM'de, rastgele örneklem seçim yöntemi ile belirlenen ve araştırmaya katılmayı kabul eden, 0-1 yaş arası bebeklerin annelerine yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak araştırmacılar tarafından toplanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi

Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 16.0 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzdeler ve ki-kare testi analizi yapılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın etik yönü

Araştırmanın verileri, araştırmanın yapılacağı kurumlardan ve İzmir İl Sağlık Müdürlüğünden yazılı izinler alındıktan sonra toplanmıştır. Gerekli yasal izinler alındıktan sonra, araştırmaya alınan annelere araştırmanın amacı anlatılmış ve onlardan sözel izin alınmıştır.

Bulgular

Örnekleme oluşturan ebeveynlerin sosyo-demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo1'de verilmiştir. Çalışma kapsamına alınan annelerin %63.2'si 19-30 yaş grubunda, %39.3'ü ilköğretim mezunu, %88.6'sı ev hanımı olduğu belirlenmiştir. Babaların %48.3'ü 31-42 yaş arasında, %37.9'unun ilköğretim mezunu, %62.9'unun serbest meslek sahibi olduğu, ailelerin %70.5'inin gelirinin giderine denk, %89.6'sı çekirdek aile, %47.2'sinin 2 çocuk sahibi olduğu belirlenmiştir.

Bebeklerin sosyo-demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Tablo2'de verilmiştir.

Tablo 1. Ebeveynlerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı

		<i>n=288</i>	%
Annenin Yaşı	≤18 yaş	4	1.4
	19-30 yaş	182	63.2
	31-43 yaş	102	35.4
Annenin Eğitim Durumu	Okuryazar değil	5	1.7
	İlköğretim	113	39.3
	Ortaokul	67	23.3
	Lise	75	26.0
	Üniversite	28	9.7
Annenin Mesleği	Ev hanımı	255	88.6
	Memur	22	7.6
	İşçi	6	2.1
	Serbest meslek	5	1.7
Babanın Yaşı	19-30 yaş	124	43.0
	31-42 yaş	139	48.3
	≥43 yaş	25	8.7
Babanın Eğitim Durumu	İlköğretim	109	37.9
	Ortaokul	80	27.8
	Lise	54	18.8
	Üniversite	45	15.5
Babanın Mesleği	Memur	38	13.1
	İşçi	46	16.0
	Çiftçi	23	8.0
	Serbest meslek	181	62.9
Ailenin Gelir Durumu	Gelir giderden fazla	34	11.8
	Gelir giderden az	51	17.7
	Gelir gidere denk	203	70.5
Aile Yapısı	Çekirdek aile	258	89.6
	Geniş aile	30	10.4
Ailenin Çocuk Sayısı	1	102	35.4
	2	136	47.2
	3	42	14.6
	≥4	8	2.8

Tablo 2. Bebeklerin özelliklerine ait verilerin dağılımı

		<i>n=288</i>	%
Cinsiyet	Erkek	156	54.2
	Kız	132	45.8
Yaş	0-1 ay	47	16.3
	2-6 ay	107	37.2
	7-12 ay	134	46.5
Doğum Haftası	≤ 37 hafta	27	9.4
	38-41 hafta	254	88.2
	≥ 42 hafta	7	2.4
Doğum Kilosu	≤ 2500 gr	24	8.3
	2600-3000 gr	71	24.7
	3100-3600gr	125	43.4
	3600-4000gr	50	17.4
	≥ 4000 gr	18	6.2
Ailede Kaçınçlı Çocuk	1	107	37.2
	2	133	46.2
	3	40	13.9
	≥4	8	2.7
Kim Bakıyor?	Anne	281	97.6
	Bakıcı	3	1.0
	Anneanne	4	1.4
Bakımda Aileden Destek Alınıyor mu?	Evet	154	53.5
	Hayır	134	46.5
Bebeğiniz Anne Bebeğiniz Anne	Evet	250	86.8
	Hayır	38	13.2

Tablo 2 incelendiğinde, bebeklerin %54.2'sinin erkek, %46.5'inin 7-12 ay arasında, %88.2'sinin 38-41 haftalık olarak doğduğu, %43.4'ünün 3100-3600 gr aralığında doğduğu, %46.2'sinin ailede 2. çocuk, %97.6'sına annesinin baktığı, %53.5'inin aile büyüklerinden destek alınarak büyütüldüğü belirlenmiştir.

Bebeklerin emzik kullanma durumlarına ait verilerin dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, bebeklerin %49'unun emzik kullandığı, %27.8'i 0-1 aylıkken emzik kullandığı, %33.3'üne ağladığında susması için emzik kullanıldığı, annelerin %66.7'sinin emzik kullanmanın zararlı olduğunu düşündüğü, annelerin %51.8'i emziği diş gelişimi açısından zararlı bulduğu, %48.6'sı bu konuda yeterli bilgi sahibi olsalardı bebeklerine emzik kullanmayacaklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Bebeklerin emzik kullanma durumlarına ait verilerin dağılımı

		<i>n=288</i>	%
Emzik Kullanma Durumu	Kullanıyor	141	49.0
	Kullanmıyor	147	51.0
İlk Kaç Aylıkken Emzik Kullandınız*	Ay	80	27.8
	2-6 Ay	54	18.8
	7-12 Ay	7	2.4
Emzik Kullanma Nedenleriniz**	Ağladığında susması için	96	33.3
	Uykuya dalması için	80	27.8
	İsteddiği için	20	6.9
	Aile/büyükler istediği için	9	3.1
	Ağrısını hafifletmek için (olduğunda)	2	0.7
Emzik Kullanmama Nedenleriniz*	Bebek istemediği için	47	16.3
	Sağlık açısından zararlı olduğu için	94	32.7
Emzik Bebek İçin Zararlı mıdır?	Zararlıdır	192	66.7
	Zararlı Değildir	96	33.3
Emzik Kullanmanın Zararları Nelerdir**	Diş gelişimi zararı	149	51.8
	Çene gelişimi zararı	86	24.1
	Damak yapısı bozukluğu	86	24.1
Doğumdan Önce/Sonra Herhangi Bir Sağlık Kurumundan Emzik ile İlgili Eğitim/Bilgi Aldınız mı?	Evet	91	31.6
	Hayır	197	68.4
Emzik kullanımını konusunda(fayda/zarar) bilgi sahibi misiniz?	Evet	91	31.6
	Hayır	197	68.4
Emzik Kullanımında Yeterli Bilgi Sahibi Olsaydınız Çocuğunuza kullanır mıydınız***	Kullanırdım	49	17.0
	Kullanmazdım	140	48.6
Emzik Kullanmayı Tercih Etmeme nedenleriniz*	Bebek istemedi	47	16.3
	Sağlık açısından zararlı	94	32.7

*n:141 **Birden fazla seçeneğe işaretlenmiştir. ***n:189

Tablo 4. Bebeklerin ve ebeveynlerinin sosyo-demografik özelliklerine göre emzik kullanma durumunun karşılaştırılması

Emzik Kullanma Durumu								
Sosyo-Demografik Özellikler	Evet (n=138)		Hayır (n=150)		Toplam (n=288)		X²	P
	S	%	S	%	S	%		
Ailenin Çocuk Sayısı								
1 Çocuk	59	42.8	43	28.7	102	35.4	P= 0.03 X ² =8.51	
2 Çocuk	62	44.9	74	49.3	136	47.2		
3 Çocuk	15	10.9	27	18.0	42	14.6		
≥4 Çocuk	2	1.4	6	4.0	8	2.8		
Bebeğin Yaşı								
Aylık	14	10.1	33	22.0	47	16.3	P= 0.01 X ² =7.98	
2-6 Aylık	58	42.0	49	32.7	107	37.2		
7-12 Aylık	66	47.8	68	45.3	134	46.5		
Bebek Anne Sütü Alıyor mu?								
Evet	107	77.5	143	95.3	250	86.8	P= 0.00 X ² =19.87	
Hayır	31	22.5	7	4.7	38	13.2		
Emzik Kullanımı Zararlı mı?								
Evet	65	47.1	127	84.7	192	66.7	P= 0.00 X ² =45.64	
Hayır	73	52.9	23	15.3	96	33.3		

Bebeklerin ve ebeveynlerinin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre emzik kullanma durumlarının karşılaştırılması Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, ailenin çocuk sayısı ile emzik kullanma durumunun dağılımı ki-kare analizi ile incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan analizde iki çocuk sahibi olanların (%44.9) diğer gruplardan anlamlı olarak daha fazla bebeklerinde emzik kullandığı belirlenmiştir. Bebeğin yaşı ile emzik kullanma durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). 0-1 aylık bebeği olan annelerin diğer gruplardan anlamlı olarak daha az emzik kullandıkları saptanmıştır. Bebeğin anne sütü alma durumu ile emzik kullanma durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Emzik kullanan bebeklerin %77.5'inin anne sütü aldığı belirlenmiştir. Annelerin emzik kullanımının zararlı olduğunu düşünme durumu ile emzik kullanma durumu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Emzik kullanımını zararlı bulmayan annelerin %52.9'unun bebeğinde emzik kullandığı saptanmıştır.

Tartışma

Emzik kullanımı toplumumuzda sık rastladığımız kültürel bir uygulamadır. 0-1 yaş arası bebeklerde emzik kullanımı durumu ve nedenlerini araştırdığımız çalışmamızda annelerin %49'unun bebeklerinde emzik kullandığı, %27.8'inin bebekleri 0-1 aylıkken emzik kullanmaya başladıkları

belirlenmiştir. Kondolot (8) ve arkadaşlarının 6-24 aylar arasında bebeği olan toplam 5003 anne ile yaptığı çalışmada emzik kullanımı oranı %43.7, emzik kullanımına başlama yaşı ortalama 4.7 hafta olarak bulunmuştur. Beşbenli (10) ve arkadaşlarının İstanbul'da üç farklı sosyoekonomik grupta yer alan toplam 202 anne ile yaptığı araştırmada annelerin %44.1'inin (n=89) bebekleri için yalancı emzik kullandığı ve bunların %39.3'ünün (n=35) bir aydan önce başladığı bulunmuştur. Şahin'in (2) 0-2 yaş arası bebeği olan ve emziren 213 anne ile yaptığı çalışmada bebeklerin %44.6'sının emzik kullandığını belirlemiştir. Emzik kullanan bebeklerin ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme oranı %21.1 iken, emzik kullanmayanlarda bu oran %28.8 olarak bulunmuştur. Tunçel (7) ve ark.'nın araştırmada anneler bebeklerinin %31.3'üne emzik kullandığı, emzik kullanmayan grupların daha uzun süre emzirildiği saptanmıştır. Ünsal (1) ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada annelerin %63.5'inin bebeklerine anne sütü verdikleri dönemde emzik kullandığı ve bu annelerin bebeklerinin ilk altı ay sadece anne sütü ile beslenme yüzdelerinin anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur. Literatürle uyumlu olarak çalışmamızda da emzik kullanan bebeklerin %77.5'inin, emzik kullanmayanların ise %95.3'ünün anne sütü aldıkları, emzik kullanımı ile anne sütü alımı arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Howard (6) ve ark.'nın 2003 yılında New York'ta yaptığı çalışmalarında emzik ve biberon kullanımının anne sütü alımını olumsuz etkilediği ve anne sütü alan bebeklerde bunlardan uzak durulması gerektiği vurgulanmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmamızla uygun sonuçlar çıktığı, annelerin bebeklerinde yüksek oranlarda emzik kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür.

0-1 yaş arası bebeklerde emzik kullanılması bebekte oral motor disfonksiyona, bebeğin anne memesini reddetmesine ve yeterli anne sütü alamamasına sebep olmaktadır (1). Anne sütünü yeterli miktarda alamayan bebekler anne sütünün pek çok koruyucu etkisinden mahrum kalmaktadır (3). Bunun dışında emzik kullanımı, bebeğin normal yapması gereken emme hareketlerini yapamamasına ve alt çenenin fonksiyon kaybına neden olabilmektedir (4). Emziğin uzun süre kullanılması bebeklerde ağız yapısı bozukluğuna ve dişlerin erken çürümesine, emziğin uygun koşullarda dezenfekte edilmemesi diyare gibi infeksiyonlara neden olabilmektedir (6). Hannafin ve ark. (11) iki yaşın altındaki çocuklarda emzik kullanımının kulak enfeksiyonuna etkisinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, emzik kullanımının kulak enfeksiyonu riskini üç kat arttırdığı, ayrıca sürekli kullananların ara sıra kullananlara oranla daha fazla risk altında oldukları belirtilmiştir. Lubianca Neto ve ark. (12) 1966-2005 yılları arasında MEDLINE'da "akut otitis media/risk faktörleri" anahtar kelimeleriyle taranan 257 araştırmayla

gerçekleştirdikleri sistematik inceleme çalışması sonucunda, tekrarlayan akut otitis media için sekiz çevresel risk faktörü belirlenmiş ve bunlardan birinin emzik kullanımı olduğu belirtilmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF) 1990 yılında yayınladığı "Innocenti Bildirgesi"ne göre; doğumu izleyen yarım saat içinde emzirmeye başlamanın sağlanması, bebek her istediğinde emzirilmesinin teşvik edilmesi, emzirilen bebeklere yalancı meme veya emzik türünden herhangi bir şey verilmemesi, önerilmektedir (7). Bakanlığımızca 1991 yılından bugüne UNICEF işbirliğinde temel amacı emzirmenin korunması, özendirilmesi ve desteklenmesi olan "Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı" sürdürülmektedir. Yürütülen programa göre bebeklere biberon ve emzik önerilmemektedir (9).

Çalışmamızda annelerin %66.7'si emziğin bebek için zararlı olduğunu belirtmiştir. Emzik kullanmanın zararlı olduğunu düşünme ile emzik kullanma arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Emziği zararlı bulan annelerin %47.1'inin bebeklerinde emzik kullandıkları saptanmıştır. Annelerin %33.3'ü bebekleri ağladığında susması için, %27.8'i ise uykuya dalmasına yardımcı olması için bebeklerinde emzik kullandıklarını belirtmişlerdir. Annelerin emzik kullanımını zararlı bulmalarına rağmen çocuklarını sakinleştirmek amacıyla tercih ettikleri görülmüştür. Bostancı ve İnal'ın (13) hastanede doğum yapan annelerin emzirmeye ilişkin bilgi düzeylerini araştırdıkları çalışmalarında annelerin %65.3'ü bebeğe emzik vermenin emzirmeyi olumsuz etkileyeceğini bilmediklerini belirtmişlerdir.

Çalışmamızda bebeklerin %16.3'ünün 0-1 aylık, %37.2'sinin 2-6 aylık, %46.5'inin 7-12 aylık olduğu saptanmıştır. Bebeğin yaşı ile emzik kullanma arasında da anlamlı bir

farklılık bulunmuştur. Çalışmamızda 7-12 aylık bebeği olan annelerin diğer gruplardan anlamlı olarak daha fazla emzik kullandıkları saptanmıştır. Telatar ve arkadaşlarının (14) yaptığı çalışmaya göre anne sütüne başlama oranı ilk aylarda %98 iken dördüncü ve altıncı aylarda sadece anne sütü ile beslenme oranları %63 ve %46 olarak bulunmuştur. Literatür ve çalışmamıza göre doğum sonrası ilk aylarda anne sütü verilme oranı yüksek iken ilerleyen aylarda anne sütü verilme oranının düştüğü ve emzik kullanımının arttığı görülmektedir.

Çalışmamızda bebeklerin %86.8'inin anne sütü aldığı saptanmıştır. Bebeğin anne sütü alma durumu ile emzik kullanma durumunun dağılımı ki-kare analizi ile incelendiğinde istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Anne sütü alan bebeklerin emzik kullanımının anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır. Aarts ve arkadaşlarının (15) yaptığı çalışmaya göre ilk dört ayda emzik kullanan bebeklerin 24 saatte emme sürelerinin emzik kullanmayan bebeklerden 15-30 dakika kadar daha az olduğu ve günlük bir seans daha az emdikleri belirlenmiştir. Buna bağlı olarak anne sütünün azaldığı ve bebek beslenmesinde erken ek gıdalara ailenin yöneldiği saptanmıştır.

Sonuçlar ve öneriler

Bu çalışmayla ve farklı zamanlarda yapılan diğer çalışmalar ile toplumumuzda "ağlayan bebeğe emzik verme" anlayışının yaygın bir uygulama olduğunun gösterildiği, bu sonuçlar doğrultusunda sağlık kuruluşlarında anne ve anne adaylarına "Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı" kapsamında verilen emzirme eğitimlerinin ve etkinliğinin artırılması ve özellikle emzik kullanımının zararları konusunda bilgilendirme yapılmasının önemine dikkat çekilmek istendiği vurgulanmak istenmiştir.

Kaynaklar

1. Ünsal H, Atlıhan F, Özkan H, Targan Ş, Hassoy H. Toplumda Anne Sütü Verme ve Buna Etki Eden Faktörler. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2005;48:226-33.
2. Şahin G. Emziren Annelerin Emzirme ile İlgili Bilgi, Uygulama ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. T.C Sağlık Bakanlığı İstanbul Göztepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Koordinatörlüğü Uzmanlık Tezi: 2008, İstanbul.
3. Ünal PC, Akgün T, Çiftçili S, Boler İ, Akman M. Bebek Dostu Bir Ana Çocuk Sağlığı Merkezinden Hizmet Alan Anneler Neden Bebeklerine Ek Gıda Vermeye Başlıyor? Türk Pediatri Arşivi 2008;43:59-64.
4. Avcı Ü, Hazar S. Alt Çene Büyüme ve Gelişimi ve Bunu Etkileyen Faktörler. Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı Bitirme Tezi: 2008, İzmir.
5. Vatandaş N. Bebek Bakımında Aileye Öneriler. STED Dergisi 2004;13:7.
6. Howard CR, Howard FM, Langhear B, Eberly S. Randomized Clinical Trial of Pacifier Use and Bottlefeeding or Cupfeeding and Their Effect on Breast Feeding. Pediatrics 2003;111:511-8.
7. Tunçel EK, Dündar C, Peşken Y. Ebeğin Anne Sütü ile İlgili Bilgi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi. The Medical Journal of Kocatepe 2005;6:43-8.
8. Kondolot M.Yalçın Songül S, Yurdakök K. Sadece Anne Sütü Alım Durumuna Etki Eden Faktörler. Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları Dergisi 2009;52:122-7.
9. Sağlık Bakanlığı Anne Sütünün Teşviki Ve Bebek Dostu Hastaneler Programı, Türkiye de Emzirme Durumu, www.saglik.gov.tr/tr/dosya/1-70903/h/mevcut-durum.doc(01.12.2015).

10. Beşbenli K, Avgen B, İncioğlu A, Çetinkaya F. İstanbul'da Üç Farklı Sosyoekonomik Grupta Yer Alan Annelerin Emzirme ve Bebek Beslenmesi Konusundaki Bilgi ve Davranışları. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2013;56:76-81.
11. Hanafin S, Griffiths P. Does Pacifier Use Cause Ear Infection in Young Children? *BRJ Community Nurs* 2002;7:208-11.
12. Lubianca Neto JF, Hemb L, Silva DB. Systematic Literature Review of Modifiable Risk Factors for Recurrent Acute Otitis Media in Childhood. *J Pediatr (Rio J)* 2006;82:87-96.
13. Bostancı G, İnal S. Bebek Dostu Özel Bir Hastanede Doğum Yapan Annelerin, Emzirmeye İlişkin Bilgi Düzeylerinin ve Bebeklerini Emzirme Durumlarının Değerlendirilmesi. *Journal of Health Science and Profession-HSP* 2015;2,60-70
14. Telatar B, Vitrinel A, Akın Y, Cömert S. Hastanemiz Sağlam Çocuk Polikliniğinden İzlenen Bebeklerde Anne Sütü ile Beslenme Durumu. *Bakırköy Tıp Dergisi* 2008;4:144-7.
15. Aarts C, Hornell A, Kylberg E, Hofvander Y, Gebre-Medhin M. Breastfeeding Patterns in Relation to Thumb Sucking and Pacifier Use. *Pediatrics* 1999;104:50.